

Att vara drabbad av en pappa

FULLSTÄNDIG FAMILJ och ofullständig — dessa uttryck möter jag dagligen. I utredningar från socialförvaltningen. I journaler skrivna av läkare. I rapporter från skolkuratorer. I uppgifter från psykologer.

Vad är egentligen en »fullständig» familj? Är det Mama, Pappa och 1 barn — 2 barn — 3 barn? I de sammanhang jag möter uttrycken fullständig respektive ofullständig familj tycks barnantalet vara likgiltigt, bara det finns både mamma och pappa. Saknas endera, talar man om »ofullständig» familj — med en betydande värdeladdning av karakteristiken. Skulle vi inte kunna tänka oss att försöka sortera ut dessa benämningar, som konserverar den gamla uppfattningen att det med nödvändighet måste vara fel på enföräldersfamiljerna och att det är en skam att inte leva i gemenskap med två föräldrar.

□

EN LITEN flicka stod och grät på gården i ett höghusområde. Runt omkring sig hade hon en ring av glada kamrater, som hoppade och dansade sjungande: »Ha dej, ha dej, du ha ingen pappa du ha ingen pappa, din pappa ä dö, din pappa ä dö». Flickans pappa hade dött för några dagar sedan.

En annan flicka i de nedre tonåren frågade barnpsykiatern: »Vad är det för fel på mej, som tycker jag har det så bra, fast jag inte har någon pappa?» Hon hade i rikt mått fått sig till livs medkänsla: »Stackars liten, som inte har någon pappa». Flickan var fin och harmonisk men skämdes lite över att hon inte kunde motsvara gott folks förväntan på henne att hon skulle sakna en pappa — hon tyckte det gick så bra med bara mamma.

På en barnpsykiatrisk mottagning är det ingen sällsynthet

med en mamma som fått bekymmer med barnen, sedan hon gift sig »för att barnen skulle få en far». I det sammanhanget måste jag få citera den göteborgska barnpsykiatriens nestor, Elis Regnér, som i en sådan situation torrt konstaterar: »Ja, far kan han nog bli för sina egna barn — men tyvärr inte så säkert för de barn han gift sig till». Jag har intrycket att detta gäller i än högre grad, när en far gifter sig för att få en mor till sina barn — hon blir mor till sina egna barn men inte så säkert till hans. De strålande undantagen är antagligen vanligare än vad det förefaller på en barnpsykiatrisk mottagning. Att åtminstone ett sådant lysande undantag finns vet jag av egen högst personlig erfarenhet. Men hälsan tiger som bekant still.

□

ATT GIFTA SIG »för barnens skull» är dessvärre alltför ofta ett camouflage när man inte vågar klara livet på egen hand.

Fortfarande är det vanligt att barn bönar och ber sina föräldrar att inte skiljas, hur disharmoniskt hemmet än är. Man tar deras förtvivlan som uttryck för kärlek till båda föräldrarna. Ja det kanske kan vara så. Men man får inte med kärlek förväxla förhållandet att barn i gemen har en ännu mer utpräglad känsla för social-chikan än vad vuxna har.

Man är glad över den unga generationens djärva försök att finna vägar ut ur denna grymma och för barnen så skadliga konventionalism. Mer eller mindre kollektiva arrangemang prövas. Storfamiljer av olika typ bildas, i lyckligaste fall omfattande 3—4 generationer, där alla lär sig av alla, där vi-känslan, vi-begreppet vidgas till att omfatta — inte en helig kärnfamilj utan en grupp av olika människor med olika intresseområ-

den, människor med behov av kontakt och gemenskap utanför sin egen cirkel.

Skulle jag själv använda uttrycket »fullständig familj», vore det om en storfamilj, där det ingår minst 2 helst 4 generationer, med eller utan blodsband. En storfamilj komponerad inte av hänsyn till blodsband utan enbart med sikte på att de olika medlemmarna passar att leva i kollektiv med varandra. Är det en orimlig tanke att de första kristna kan ha levt i en gemenskap som föregriper dagens aktuella storfamilj?

Enföräldersbarnet hamnar idag ofta — eller tror sig hamna i en grupp av diskriminerade. Mobbing bottnar i människors behov att hävda sig: Jag är bäst, finast, duktigast. Och denna känsla kanske möjliggörs genom att nedvärdera andra som på något sätt är avvikande eller handikappade i något avseende, tex genom att vara enföräldersbarn.

□

LAT OSS tänka oss ett samhälle, där det inte är comme il faut att ha en pappa. En sådan figur kommer i nödsituation för att hämta sin telning på daghemmet. Han omringas av en rad nyfikna kompisar till den egna ungen. Dagen efter är mobbing i full gång: »Ha dej, ha dej, du ha en pappa, du ha en pappa». Och den lille olycklige gråter skammens tårar över sin förfärliga situation — att vara drabbad av en pappa.

Låt oss i fortsättningen tala om en-föräldersfamilj, om vi vill karakterisera en familjekonstellation. Det går bra som motstycke till 2-föräldersfamilj eller storfamilj, den senare om man vill precisera: En- respektive 2-, 3- eller 4-generationers. Så klarar vi begreppen och slipper uttryck som är belastade och kränkande.

Inga-Greta Agrell